Ն 2283 — 1885 ՄԱՐՏ 15 ՃՈՒՄԱ — ՏՕԳՈՒԶՕՒՆՃԸ ՍԷՆԷ

ԱԲՕՆԷ ՖԻԱԹԼԱՐԸ

Մէճիտիյէ 20 ղրուշտան

ՍԹԱՄԲՕԼ ԻՉԻՒՆ

Պիր սէնէլիք . . . . . . 200 ղրշ.
Ալթը այլըգ . . . . . . 105 »
Իւչ այլըգ . . . . 55 »

ՎԻԼԱՅԷԹ ԻՉԻՒՆ

Բօսթա իլէ իրսալ օլունաճագլար իչիւն

Պիր սէնէլիք . . . . . . 240 ղրշ.
Ալթը այլըգ . . . . . . 125 »

40 ՓԱՐԱ

ԹԷՐՃԻՄԱՆԸ ԷՖՔԵԱՐ

ՄԻՎԱՏՏԸ ԲՕԼԻԹԻԳԻՅԷ ԻԼՄԻՅԷ ՎԷ ՄԻԼԻՅԷ

ՎԷ ՍԱԻՐԷՅԻ ՃԱՄԻ ԵԷՎՄԻ ԿԱԶԷԹԱ ՏԸՐ

ԻԼԱՆԱԹ ՖԻԱԹԼԱՐԸ

Պէհէր սաթըրը իչիւն

1 վէ 2 վէ 3ինճի սահիֆէյէ . . . 5 ղրշ.
4իւնճիւ սահիֆէյէ . . . . . . 2 »

ԻՀԹԱՐ. Վանգա, Շիքէէթ վէ թումուրը սարրաֆիյէյէ այիտ իլանաթ.

2 վէ 3իւնճիւ սահիֆէլէրէ . . . 6 ղրշ.
4իւնճիւ սահիֆէյէ . . . . . . 4 »

Զիյատէ միւտտէթ իչիւն իլանաթա այրը բազարլըգ օլուր:

Մէփտար նաֆիայի տաիր պէնտլէր մէճճանէն գապուլ օլունաճագ վէ թէրճ օլունմայան էվրագ իատէ օլունմայաճագ տըր:

ԿԻՒՆԻԻ ԿԷՉՄԻՇ Ն 5 ՂՈՒՐՈՒՇ

Իտարէխանէսի, հէյէթը թահրիրիյէսի վէ մաթպաասը, Սթամպօլտա Պապը Ալի ճատտէսինտէ նումէրօ 20 խանէտէ տիր: — Կազէթանըն ումուրը իտարէ վէ թահրիրիյէսինէ այիտ քեաֆֆէի մէվատտ հագգընտա Միւտիրի կազէթա Տիգրան Ճիվէլէկեանա միւրաճաաթ օլունմալըտըր կիպի, քեաֆֆէի մէքթութլարըն տախի անըն նամընա կէօնտէրիլմէսի իգթիզա իտէր:

ԿԻՒՆԼԻՒՔ ՀԱՎԱՏԻՍ

Սատրազամ հազրէթլէրի' տիւն Մապէյնը հիւմայունտա պուլունտուգը հալտէ պիրլէ սաաթ 10 րատտէլէրինտէ Պապը Ալիյէ կիթմիշ, վէ ֆէվգէլատէ օլարագ մէճլիսը վիւքէլա ինիգատ իտիւպ ագշամ կէճ վագթա գատար միւզաքէրաթ ճէրէյան էյլէմիշ տիր: Րիվայէթ օլունտուղընա կէօրէ, մէճլիսը մէզքիւրտէ, Մըսըր ումուրը մալիյէսինէ տաիր տէվլէթլէր թարաֆընտան իմզա իտիլէն մուգավէլէնամէյէ ճանիպը հիւքիւմէթը Սէնիյյէտէն տախի վազը իմզա օլունուպ օլունմամասը մատտէսի թահթը թէզէքքիւրէ ալընմըշ տըր:

Ինկիլթէրրա սէֆարէթի մասլահաթկիւզարը Մ. Ուինտհամ' Պապը Ալիյէ կիտիպ մէճլիսին իճթիմաընտան էվվէլ Սատրազամ հազրէթլէրի իլէ միւլագաթ իթմիշ տիր:

—

[illegible] բաշա հազրէթլէրինին Տէրսաատէթէ ճէլպ ու իատէ օլունմասընը միւսթէտի հիւքիւմէթի Սէնիյյէյէ արզ իթտիկի թալէպնամէսինին պու տէֆա Լօնտրատան Տէրսաատէթէ վիւրուտ էյլէտիկինի տիւնքի խապէր ալընմըշ տըր:

—

Նիշտէն խպար օլունտուղընա կէօրէ, [illegible] հէյէթանընըն թէսքինինտէ Ալի բաշանըն տախի իւզտէթի սէվգաթ իթմիշ տիր: [illegible] ֆէսատ րէիսլէրինի պէսլէյէն [illegible] Պիրտէրլէրին? [illegible] վէրմիշ տըր: Ալաֆրանկա [illegible] սիւրիւլմէսի հիւքիւմ իթմէք իմիշ:

—

Ինկիլթէրրէնին մուամէլէի իսթիգրազիյէսի [illegible] վէ միւթէտէտ [illegible] Շէհ. րիարի իսթիգրազ իթմէք իւզրէ [illegible] պիր արզուհալ թագտիմ իթմէք իւզրէ իմիշ:

—

Տիւնքի բօսթա իլէ ալընան [illegible] Մըսըր ումուրը մալիյէսինէ տաիր 5 գըթա [illegible] նէշր իթմիշլէր տիր:

[illegible] Օսմանլը իլէ տուլէլը [illegible] հիւքիւմէթի [illegible] մէզքիւր [illegible] հագգընտա պիր [illegible] մուգավէլէնամէսի, [illegible] մուգավէլէնամէնին [illegible] վէ [illegible] 26նճը մատտէսի [illegible]

—

[illegible] վէ Մանաստըր վիլայէթլէրինին պիր [illegible] հիւքիւմէթի Սէնիյյէ [illegible]

[illegible] Պուլկար րէիսը [illegible] մէզքիւր [illegible] վէ հարէքէթ [illegible]

Ֆօրըն պէյանընա կէօրէ, Պուլկար մէթրոպոլիտլէրինէ պէրաթ վէրիլմէսի մէսէլէսի հագգընտա միւքէլա? [illegible] յանընտա իսթիլաֆը էֆքեար մէվճուտ իմիշ: Սատրազամ հազրէթլէրի' հէնուզ պիր ֆիքրը գաթի հասըլ իթմէյիպ, լաքին միւքէյյատան պազը զէվաթ' սուրէթը գաթիյէտէ պէյանը րէյ իթմիշլէր տիր: Խուսուսիյլէ Շուրայի Տէվլէթ րէիսի Ալիֆ բաշա հազրէթլէրի' գալէմէ ալտըգը մուֆասսալ պիր լայիհատա, Բուլ բաթրիգխանէսի թարաֆընտան տէրմէյան օլընան միւթալէպաթ վէ միւսթէտիյաթըն բիչնագարը իթիհայա ալընմասը լիւզումընը իճապ իտէն էսպապը միւհիմմէյի սիյասիյէյի իրադ էյլէմիշ տիր:

Տիւէր թարաֆտան Մօնիթէօրին մալիւմաթընա կէօրէ, իչպու մէսէլէ ֆասլ օլունմագ իւզրէ օլուպ, պէրաթլար պու կիւն եարըն վէրիլէճէք իմիշ:

Քեզա կազէթաի մէզքիւրըն գավլինճէ, Պուլկար մէթրոպոլիտլէրինէ պէրաթ իթա օլունտուղը թագտիրտէ, Բուլ բաթրիգի իսթիֆա իտէճէք իմիշ:

—

Շէհր էմանէթի մէմուրինինտէն պիրի' Պաղտատ չըվէնտէֆէրլէրինին ինչաաթը հագգընտա պու քէրրէ հիւքիւմէթի Սէնիյյէյէ պիր թէքլիֆ իտուպ, մէզքիւր ինչաաթըն էնճէբի սէրմայէտարանա? իհալէ օլունմասը թագտիրինտէ, [illegible] իճապ իտէճէյինի [illegible] իմիշ:

Մէմուրը մումայիլէյհին էֆքեարընա կէօրէ, էկէր մէզքիւր չըվէնտէֆէրլէր իւմումի? [illegible] պիր գազանչ թէմին իտէճէք իմիշ: Լաքին պիր տէվիր էօլ իւաթթէլէ [illegible] վէ սաիրէ? [illegible] գապուլ իթմէյէճէք իմիշ:

—

ՕՏԷՍՍԱՅԱ
ՖԷՍ ՉԸԳԱՐԹՄԱԳ ՄԱՏՏԷՍԻ

Օտէսատան տէրճի գըլընան մաթպու պազը ահվալէ խուսուսի մէքթուպ կէօնտէրիլմիշ տիր:

Օտէսա Օսմանլը չէհպէնտէրխանէսի թէրճիւմանը հագգընտա ճէրէյան իտէն վագաա' կազէթամըզ միւթէպէրրիքին? 2270 նումէրօլը նիւսխասընտա միւթալաա [illegible] Պու պապտա պէնտէնիզ տախի պազը մալիւմաթ իթաասընա միւսաարաաթ իտէրիմ:

Մէզքիւր նիւսխէնիզտէ պէյան իթմիշ օլտուղունըզ վէճհիլէ, չէհպէնտէրխանէ թէրճիւմանը Օսէփ [illegible] պիր բօլիս թարաֆընտան իճրա օլունան հագարէթտէն 15 կիւն սօնրա, թէպաայի Օսմանիյէտէն պիրինին օլուպ 10 սէնէտէն պէրու մահքէմէտէ հէֆզ էյլէտիկի թաասարրուֆը հագգընտա իսթիհսալը մալիւմաթ իթմէք իւզրէ հաքիմ [illegible] թիվանխանէսինէ պիր քիմսէ իլէ միւրաճաաթ իթմիշ իտի: Մէրգում հաքիմ' պաշընտա ֆէս իլէ պիրինին քէնտիսինէ միւրաճաաթ իթմէքտէ օլտուղունը կէօրիւնճէ, ֆէսինի չըգարմասընը իխթար էտէր: Օսմանլը չէհպէնտէրխանէսինին թէրճիւմանը օլտուղունը սէօյլէմէսինէ? րաղմէն, հաքիմը մէրգում' եօլլ [illegible] էվէլ պիր բօլիսի իլէ ֆէսինի չըգարթմըշ, հիչ պիր քիմսէյէ [illegible] Թէրճիւմանտան մէմուրինը սէյֆիյէ? [illegible] մուամէլէյի իրճա իթմէք, պաշը աչըգ իլէ [illegible] հաքիմ բօլիսէ էմր իթտիքտէ, բօլիս' մէրգում [illegible] էմրի իճրա էյլէմիշ տիր:

Օսմանլը չէհպէնտէրի' վագաատան խապէրտար օլտուգտա, հիւքիւմէթը մահալլիյէյէ օլ պապտէ բրոթէսթօ իթմիշ, վէ քէյֆիյէթի Բէթէրսպուրկ Օսմանլը սէֆարէթխանէսինէ իշար էյլէմիշ տիր:

Մէրգում հաքիմին հիչ տէյիլ իսէ թէքաուտ ու թէվգիֆ օլունաճագը չիմտիյէ գատար իւմիտ օլունմագտա իտի իսէ տէ, պու իւմիտ պօշա չըգմըշ տըր. չիւնքի օհատան պէրու պիր պուչուգ այ միւրուր իթմիշ օլտուղը հալտէ, Բուս հիւքիւմէթինին օլ խուսուստա հիչ պիր հարէքէթի կէօրիւլմէմիշ տիր:

Պուրա կազէթալարը' պու վագաատան պիլիսթիֆատէ, Օսմանլը չէհպէնտէրինի թահգիր իթտիքտէն պաշգա, ֆէս կիյէնլէրին ճիւմլէսի հագգընտա տախի լանէթ օգումագտա տըրլար: իմտի վաթանլարընըն աւէթինի պազը սագլամարագ ֆէս կիյմէքտէ օլան պազը իսլամ վէ Խըրիսթիյանլար' պիր տաիմ տէվլէթ մէմուրլարը հագգընտա պու կիւպի հագարէթլէր իճրա օլունուր իսէ, քէնտիլէրինէ նէյլէր իտիլէմէզ օլտուղունը բիչնագարը տըգգաթա ալարագ, պաշլըգլարընը ֆէս իլէ արչալը չըգարմայա ճէսարէթ իտէմէյորլար:

Իմտի պուրատա պուլունան իսլամլարըն պու կիւնքի էնտիշէսի պու խուսուստա օլուպ, քէյֆիյէթին թէտվիրէսինէ մունթազըրտըրլար:

Մէրգում հաքիմ իլէ բօլիսին ճէզասըզ գալմալարը խուսուսընըն' կէրէք իսլամլարը վէ կէրէք թէպաայի Օսմանիյէտէն օլան Խըրիսթիյանլարը ֆէվգէլատէ տիւչարը իսթիրապ վէ հէյէճան իթտիրիքնի սէօյլէմէյէ հաճէթ եօգ տըր:

Օտէսա' Սթամպօլա եագըն վէ մունասէպաթը թիճարիյէսի բէք վասի օլմասը հասէպիյլէ, բէք չօգ Սթամպօլլուլար վէ խուսուսիյլէ իսլամլար' պուրա իլէ մունասէպէթտէ պուլունուր իսէ տէ, պուրատան պէօյլէ եէ չալգա գօյաճագլար վէ եախօտ մէմուրինը հիւքիւմէթ թարաֆընտան տիւչարը հագարէթ օլմայը կէօզէ ալտըրաճագլար տըր:

Թէրճիւմանը Էֆքեար

Մումաիլէյհ Բուս հաքիմի' պիլմէլի իտի քի, պաշը աչըգ օլարագ պիր գամ հուզուրընա չըգմագ' չափգա թաշըյանլար իչիւն տիր, լաքին Օսմանլը թէպաայէթի միւֆթէխիր օլտուղլարտան, Ջար հազրէթլէրինին պիլէ հուզուրընա ֆէս իլէ չըգապիլիրլէր. էկէր պիր էճնէպի հուզուրընտա ֆէսիմիզի չըգարմայըզ? [illegible] պիր սուրէթտէ թէլագգի? [illegible] պիր թէրճիւմանը [illegible] իսէ տէ, Օսմանլը չէհպէնտէրխանէսինին [illegible] Օտէսա մէմուրինինտէն չալգա պիր? [illegible] վէ Բուսիա Օսմանլը չէհպէնտէրխանէսի [illegible] Օսմանլը չէհպէնտէրի [illegible] Բուսիայա [illegible] միւմթազ? [illegible] օլտուղունը պէյան էյլէմիշ իտի:

Շիմտի սօրարըզ մումայիլէյհ բէքֆիդիմիզ քի, Եվրօպանըն հանկի տէվլէթլէրինտէ ֆէս թաշըյան պէօյլէ հիւքիւմէթ սիյլըք վուգու պուլմըշ տըր. Պիզէ գալըր իսէ, Բուսիա բէք չօգ չէյլէրտէ Եվրօպա տէվլէթլէրինէ միւմասիլ հարէքէթ պուլունմայըպ, անճագ քէնտի մէմուրլարընըն քէյֆիյէթի իսթէտիքլէրի կիպի հիւքիւմէթը մէզքիւրէ մէզ էյլէտիքլէրինէ կէօրէ հարէքէթ իտէր:» Նասըլ քի

ՏԱԽԻԼԻՅԷ

Կավգասիա մէքթէպլէրինին գաբանմասընտա տա էզէլ օլմուշ օլտուղը լաքին էկէր հիւքիւմէթը մէրքէզիյէ պիր քէրրէ մէմուրլարընըն հալ ու ահվալինի թէտգիգ էտէր իսէ, մէճքէզօտէն ուզագ օլան մահալլէրտէ չանդ տէվլէթի թագլիտ իտէր բէք չօգ հալլէր մէյտանա չըգմաղ պի իհթիմալ տըր:

Էվվէլէ եազտըղըմըզ վէճհիլէ, էօնիւմիւզտէքի բազար էրթէսի կիւնիւ չէհրիմիզէ վիւրուտ իտէճէք օլան Շուէտ գրալընըն մախտումլարը Բրէնս Շարլ վէ Բրէնս Էօժէնին հիւնը իսթիգպալլէրինտէ վէ Տէրսաատէթտէ իգամէթլէրինտէ միւտտէթը պուլունմագ իւզրէ Սթօգօլմ (Շուէտ բայթախթը) սէֆիրի Բրէնս Գարաճա բաշա հազրէթլէրի' տիւն Տէրսաատէթէ մուվասալէթ էյլէմիշ տիր:

—Գարիպէն մէմուրինէ 1300 սէնէսի թէզքիրէ սանը (նիշան.) մաաշը իթա օլունաճագը մէրվի տիր:

—Նաֆիա միւսթէշարը Սէպալթ էֆ. հազրէթլէրինին զէվճէսինէ իքինճի րիւթպէ մէճիտիյէ նիշանը իհսան պույուրուլմուշ տըր:

—Պիր մէպլաղ մուգավիլինտէ չունա պունա սախթէ Շիր ու խուրշիտ նիշանլարը ֆիրուխթ իտէն Միրզա Հասան նամընտա պիր չախըսըն ըէֆիգլէրի իլէ պէրապէր Վիէննատա թէրթէպ օլունտուղընը կէչէն կիւն եազմըշ իտիք:

Ավսթրիա հիւքիւմէթի' մէզքիւր նիշանլարըն թրապիզօնտա իմալ իտիլտիկինի պիլիսթիխպար, չէհրը մէզքիւրտէ իճրայի թէհարրիյաթ օլունմասընը Պապը Ալիտէն րէճա էյլէմիշ տիր:

—Ագսէրայ բօլիս գօմիսէրի Հասան պէյին մէյխանէճիլէրտէն րիւշվէթ ալտըղընը Զապթիյէ նազըրը Քեամիլ պէյ հազրէթլէրինին պիր գաչ մէճիտիյէ իչպաթ իթմէք կիպի պիր թէճրիպէ պիր իլէ մէյտանա չըգարտըղընը կէչէն կիւն եազմըշ իտիք:

Նազըրը միւշարէյլէյհ պու թէճրիպէ պիր տիքէր պիր րիշվէթ ալան մէմուր հագգընտա տախի իճրա իթմիշ վէ մուվաֆֆագ օլմուշ տըր:

Շէօյլէ քի, Տէրսաատէթ մահքէմէի թիճարէթի միւտտէի ումումիյէ գալէմինտէ 200 ղրշ. մաաշ իլէ միւսթախտէմ Մէհմէտ էֆէնտի նամընտա պիրի' ասգա?րը մէսալիհտէն պիր գագիրին էվրագընը բարա ալմագսըզըն վէրմէք իսթէմէտիկինտէն, պիչարէ ատամ չարէսիզ գալըպ նազըրը միւշարէյլէյհէ միւրաճաաթ էյլէմիշ օլմալը, միւշարէյլէյհ' քէնտիլէրինտէ իմզալը գա. ղըտը պիր գաչ մէճիտիյէյի մէրգում մարիֆէթիյլէ Մէհմէտ էֆէնտիյէ վէրտիրիւքտէն սօնրա, ագշամ իւզէրի մայէթինտէ պիր գաչ զապթիյէ իլէ մումաիլէյհին խանէսինէ քէմալը խաֆիյէթ? պիր խէֆէ? մէրգում ֆագիրին էվրագը իլէ սաիր պիր խայլը էվրագը բէքմէզ? վէ 150 ատէտ լիրայի Օսմանի պուլունմուշ տըր:

—Էչխասը մուգիմէտէն մէչհուր Թավճը Արթին իլէ Թավճը Տէվֆիքէթ' էվվէլքի կիւն Գալաթատա Գօմիսօն խանը էօնիւնտէ ատի թաչը պիր խիզմէթչի պիր խիզմէթչի խոյամ գարըսընա 10 մէճիտիյէ սաթմըշ սամիւչմուլլար իսէ տէ, գապլըթա' մէրգում Արթինի տէրտէսթ իտէրէք խուսուս Շէվքէթ մախ թէհարրի իթմէքտէ տիր:

—Նօլ թէզքէրէսինին թէճտիտը իչիւն սէնէյի ճարիյէ իլէ արասը մանիա իթմէքտէ օլմալարընտան Նաշի, Պրուսա թիճարէթ մահքէմէսինտէ ճէմալ [illegible] Թարաֆընտան օլունան [illegible] Պրուսայա կիտէն Էօլ...

ԹԷԼԷԿՐԱՖ

Լօնտրա 25 մարտ

1870 սէնէսինտէ գուհուր իտէն հուտանը իտարէ իտէն այնը սէրտարըն թահզիբը իտարէսինտէ օլարագ Մանիթօպա էյալէթինտէ պիր իսեան գուհուր էյլէտիկինի Քէպէքտէն (Գանատա) ալընան պիր թէլէկրաֆ խապէր վէրիյօր:

Նիւ-Եօրք 25 մարտ

Նիւ-Եօրք էյալէթի այանընտան Մ. Ֆոգօ' Միւթէհիտէյի-Ամէրիգա ճիւմհուրիյէթինին Տէրսաատէթ սէֆարէթինէ թային օլունմուշ տըր:

Մատրիտ 25 մարտ

Սպանիա իլէ Մարօգ (Ֆաս) պէյնինտէքի միւնասէպաթ' Մարօգլըլար թարաֆընտան Սպանիա թէպաասը ալէյհինէ ախիրէն վուգու պուլան հիւճումլար իւզէրինէ բէք զիյատէ պիւրուտէթ քեսպ էյլէմիշ տիր:

Բարիզ 26 մարտ

Հանօյտան Աժանս Հավասա աթիտէքի թէլէկրաֆ քէչիտէ օլունմուշ տըր:

«Մարտըն 22 սինտէ Չինլիլէր Լանկսօն ճիվարընտա Ժէնէրալ Նէկրիէնին իւզէրինէ հիւճում իթմիշլէր տիր. այըն 23 ինտէ Ժէնէրալ Նէկրիէ ղալիպ օլմուշ իսէ տէ, էրթէսի կիւնի Չինլիլէրին չօգլուղու էօնիւնտէ մուվաֆֆագըյէթսիզլիկէ տիւչար օլմուշ տըր:

«Իչպու մուհարէպէտէ Ֆրանսըզլարըն 200 էօլիւ վէ եարալըլարը վագը օլմուշ տըր:»

Թէլէկրաֆ թէլլէրինին գօզուլմասընտան տօլայը, Ֆօնսօ թէլէկրաֆլարը կէճիքմիշլէր տիր:

Բէ-Բէլ

Լօնտրա 24 մարտ

Մէճլիսը մէպուսանըն պու կիւնքի իճթիմաընտա, մալիյէ նազըրը Մ. Չիլտըրս' Բարիզտէ թէչէքքիւլ իտէճէք մալիյէ գօնֆէրանսընա տաիր վուգու պուլան պիր սիւալէ ճէվապէն, մուգավէլէնամէի մալիյէտէ տէվլէթլէրին միւտախէլէսինէ մանի պիր կէօնա չարթ օլմատըղընը պէյան իթմիշ տիր: Պունըն իւզէրինէ Մ. Պրուս' մուհաֆազաքեարան նամընա մուգավէլէի մէզքիւրէյի մուախէզէ իտէճէկինի սէօյլէմիշ տիր: Պու մէսէլէ հագգընտա միւզաքէրէ օլունմասը օ պիր կիւնէ (տիւնէ) թէէխիր օլունմըշ տըր:

Գալքիւթթա 25 մարտ

Հինտ հիւքիւմէթի' քէթթէյէ 25000 քիշիլիք պիր օրտու սէվք իտէճէք տիր:

Լօնտրա 24 մարտ

Պու կիւն մէճլիսը մէպուսանտա, Մ. կլատսթօն' Լօրտ Կրանվիլին մարտ 16տա Բուսիա տէվլէթինէ միւհիմմ պիր թէպլիղնամէ կէօնտէրտիկինի, վէ հիւքիւմէթին պունու պիր գաչ կիւնէ գատար մէճլիսէ արզ իտէճէկինի պէյան իթմիշ տիր:

Մ. կլատսթօն' իլավէթէն չէօյլէ տէմիշ տիր. «Բուսյանըն ճէվապը' միւզաքէրաթըն Լօնտրատա մը ճէրէյան իտէճէկինի, եախօտ մահալլինտէ պիր թահգիգաթը էվվէլիյէ մի իճրա օլունաճաղընը թաային իտէճէք տիր: Հիւքիւմէթ պու իքինճի նօգթայը թէրճիհ իտէր:»

Մէհաֆիլը մալիյէտէ հալը հազըր կէրկին ատտ օլունմայօր:

Նէշր օլունան Մավի քիթապտա միւնտէրիճ վէ Սըր Պէյրինկ թարաֆընտան միւրսիլ 2 մարտ

Թարիխլի թահրիրաթա կէօրէ, ագտ օլունաճագ իսթիգրազըն հասըլը իտէճէկի էսհամ ալաֆրանկի 6 սընտա մալիյէ տախիլէսինէ թէսլիմ օլունմագ իսէ, վէրկի թէճտիլի օլունմայաճագ տըր:

ԱԶԳԱՅԻՆ

Տիւն Ուսումն. խորհուրդ ազգայինընտան Մէգպուրեան Մըկըրտիչ, Պէրպէրեան Ռէթէոս վէ Ոսկանեան Յակոբ էֆ.լէր Մ. Փըրկիչ խասթախանէսի Որբանոցընա պիլազիտէ, չակէրտանըն իմթիհանընտա հազըր պուլունմուշ, վէ անլէրին տէրէճէի թէրագգիլէրինտէն մէմնունէն ավտէթ իթմիշլէր տիր:

—

Րիվայէթէ կէօրէ, Տիվրիկլիլէր' Բաթրիգխանէնին թէգրար մէծ. հիւրլէտիկի Տիվրիկ կալուածոց հոգաբարձութիւնընըն օտասընը իէնիտէն աչմըշ օլտուգլարընտան, օտապաշը քէյֆիյէթի անիտէ Բաթրիգխանէյէ պիլտիրմիշ տիր:

Տիւէր թարաֆտան մէզքիւր Հոգաբարձութիւն' կիլիկիա կաթողիկոսընա պիր թէլէկրաֆ չէքէրէք, քէնտի տաիրէի սէլահիյէթինտէ պուլունան Տիվրիկ գազասընըն Տէրսաատէթտէքի վագըֆ իտարէսի օտասընը Բաթրիգխանէ թարաֆընտան մէօհիւրլէնտիկինի պիլտիրմիշ, քէնտի (կաթողիկոս) հուգուգընը մուհաֆազա իթմէսինի միւշարէյլէյհ կաթողիկոսա իխթար իթմիշ տիր:

Քեզալիք մէզքիւր Հոգաբարձութիւն' Բաթրիգխանէ ալէյհինէ Տէրսաատէթ միւտտէի ումումիլիկինէ տախի բրոթէսթօ իթմիշ տիր:

—

Մաէլմէմնունիյէ Հայկազեան օգուլտուղընա կէօրէ, գաթը հազրէթը Շէհրիյարի' Ջէյթունըն պէտպախթ հարիգզէտէկեանընա իանէթէն 1200 լիրա իհսան պույուրմուշլար տըր:

—

Իզմիրտէն Աչեանեան Մաթէոս աղէյհինտէ վիւրուտ իտէն պիր մահզէրի կրօն. ժողովըն նազարը տիգգաթա ալըպ պու պապտէ միւտիրինին եալընըզ նազարը տիգգաթընը ճէլպ իթմէյէ գարար վէրմիշ օլտուղընը տիւն եազմըշ իսէք տէ, թահգիգաթը ախիրէմիզէ կէօրէ, կրօն. ժողովըն մահզէրը մէզքիւրը եալընըզ գըրաաթ իտուպ պիր թարաֆա գօյմըշ, վէ կէօրիւնիւշտէ հիչ էհէմմիյէթ վէրմէմիշ տիր:

—

Իսքիւտարտա իճաարիյէտէ վագը Մէգպուրեան գըզլար մէքթէպինտէ թարիխի հօճաար' կէչէնտէ պիր կիւն, Կավգասիատաքի Երմէնի մէքթէպլէրինին գաբաթըլմասը մէսէլէսինի չակէրտանա նագլ ու իզահ իթթիկինտէ, չակէրտանըն մուամէլէյի հիւքիւմէթ? ... Բուսիաթանքի գարընտաշլարընըն պէօյլէ նաքէհան էնվարը մէարիֆտէն մահրում իտիլմէլէրինի իչիտինճէ, միւթէէսսիրէն կէօզ եաշլարը տէօքմէյէ պաշլամըշլար տըր:

—

Փիրղալէմեան Գեր. Տ. Ղեւոնդ վարդապետ' Իզմիրէ ազիմէթ իթտուպ, պիր գաչ հաֆթա օրատա գալտըգտան սօնրա Կավգասիա թարաֆլարընա կիտէճէք տիր:

—

Իրանըն Րէշթ չէհրինտէ պազը Էրմէնի տէվլէթլիլէրի մարիֆէթիյլէ ախիրէն պիր գըրաաթխանէ թէսիս օլունմուշ տըր:

—

Հասքէօյտէն զէնկին պիր խանըմ' հուսուսինին էվի վէ իքի չօճուգ սահիպի պիր գըզը' էվվէլքի կիւն Բաթրիգխանէյէ պիլմիւրաճաա, Հայաստանեայց Եկեղեցիսինէ տուխուլ իթմէք իսթէտիկինի պէյան իթմիշ օլմալա, Բաթրիգգայմագամը Բուսճուգլեան Գեր. Տ. Գէօրգ Մ. վ. Հայր հազրէթլէրի' պէր միւթատ քէյֆիյէթի Եաղուտի խախամպաշըլըղընա խապէր վէրմիշ տիր:

ՍՕՆ ԽՕՍԹԱ

Հինտիսթանտա Հայտարապատ հիւքիւմէթինին բօյիթիգա սըր քեաթիպի սէրտար Տիլար Խունկ' Պուլէն ու Պօմպայա պիր մէքթուպ նէշր իտուպ, Հինտիսթանտաքի էյալէթլէրին Րուսիա ալէյհինտէ հըսս իթմէքտէ օլտուգլարը խուսումէթ ու զըտտիյէթտէն պահս իլէ, անլէրին' Ինկիլիզ ատալէթ ու մէտէնիյէթինի Րուս իտարէսինին պօզուգլուգ վէ իսթիպտատտոընա տէյիշմէյէճէքլէրինի պէյան իթմիշ, վէ Րուսլար թարաֆընտան պիր թաարրուզ վուգուընտա մէմալիքը Հինտիյէնին միւտաֆէաասը իչիւն էյալաթը մէզքիւրէ օրտուլարընը գուլլանմագա թէքէտտիւմ իթմէքտէ Ինկիլիզ հիւքիւմէթինէ նասիհաթ էյլէմիշ տիր:

—

Էվէնինկ Սթանտըրտըն պէյանընա կէօրէ, Ինկիլթէրրա պահրիյէ նէզարէթի' պիրինճի ինթիյաթ թագըմընա մէնսուպ պիրճիւմլէ սէֆայինին, հէր ինթիմալէ գարշը հազըր վէ միւհէյյա պուլունմագ իւզրէ քէօմիւրլէրինի ալըպ ու թէտարիք իթմէլէրի հագգընտա Բօրթսմութ թէրսանէսինէ էմիրլէր կէօնտէրմիշ տիր: Իւնիվէրս Սէրվիս կազէթէ տախի տիյոր քի, Րուսիա իլէ պիր մուհարէպէ վուգուընտա Պալթըգ տէնիզինէ պիր տօնանմա իրսալ իտիլմէք իչիւն թէտարիքը մէզքիւրէ իթթիխազ օլունմըշ տուր:

Մօրնինկ Փօսթ-ուն պէյանընա կէօրէ, Ինկիլթէրրա Գըրալիչասընըն իքինճի մախտումը վէ Րուսիա Չարը իւչիւնճի Ալէքսանտրըն վէլիահտ տուգ տէխիմէլէրի Պէրլինտէն ավտէթինտէ, մէմուրիյէթը մախսուսէ իլէ Բէթէրսպուրկա պէրկիւտմէք իւզրէ…

Լօնտրատա մունթիմ սուֆէրաի էճնէպիյէնին ղաննընա կէօրէ, Աֆղանիսթան մէսէլէսի սուրէթը սուլհճույանէտէ թէսվիյէ էտիլըր օլաճագ, վէ էկէր Րուսիա իլէ Ինկիլթէրրա' Աֆղան հուտուտընըն թայինի հագգընտա ուզլաշամազլար իսէ, Ալէմանիա իմպէրաթօրը' հիւսնիւ թէվասսութընը թէքլիֆ իտէճէք, վէ պու թէքլիֆ' տէվլէթէյնը միւշարէլէյհիւմա թարաֆընտան գապուլ օլունաճագմըշ:

—

Գալքիւթատան Տէյլի Նիւզ կազէթէսինէ պիր թէլէկրաֆա կէօրէ, Հինտիսթան հիւքիւմէթի' բէք գըսսա պիր միւտտէթ զարֆընտա հուտուտ իւզէրինէ 30 պին քիշիլիք պիր օրտու չըգարաճագ հալ ու գուտրէթինտէ պուլընըյ:

ասաքիրը մէրգումէնին պիր եէրէ ճէմ ու թահշիտի իչիւն պիլճիւմլէ թէտապիր ու թէրթիպաթ իճրա օլունմուշ տըր:

Նէյէ Ֆրայէ Պրէսսէ կազէթա' մէնպաը մէվսուգտան Ասիաի Վասաթիտէքի Րուս ասաքիրի մէվճուտէսի հագգընտա աթիտէքի մալիւմաթը ալըզ իթմիշ տիր:

1. Թիւրքիսթան օրտուսու

Բիյատէ. Թաշքէնտտէ 7, Սարավշանտա 6 վէ Ֆէրղանատա 9 թապուր:

Թօբճը. 8 պաթարեա քի պունըն 3ի 24 ատէտ թօփ իլէ Սէմէրգանտտա վէ 2սի 16 թօփ իլէ Թաշքէնտտէ պուլունմագտատըր: Պունտան մաատա Թաշքէնտ, Սէմէրգանտ վէ Բէրօվսքի գալէսինտէ իւչ պէօլիւք գալէ թօփճուսու վար տըր:

Սիւվարի (գազագ). 15 պէօլիւք քի 3ի Թաշքէնտտէ վէ 4ի Սէմէրգանտտա տըր:

2. Գաֆգասիա օրտուսու

Շու սօն վագթլարտա Գաֆգասիա օրտուսընտան Ասիաի Վասաթինին միւխթէլիֆ նօգթալարընա 6 թապուր բիյատէ վէ իքի ալայ իլէ իքի պէօլիւք գազագ սիւվարիսի սէվգ օլունմըշ տըր:

3. Սիպիրիա օրտուսու.

Էքսէրիա Ղարպի Սիպէրիատա տուրան ասաքիրին պիր գըսմը' Թիւրքիսթան հուտուտընա եագլաշտըրըլմըշ տըր: Ասաքիրը մէզքիւրէ' 8 թապուր բիյատէտէն վէ 32 թօբլը 4 պաթարիատան վէ 4 ալայ գազագ սիւվարիսինտէն իպարէթ օլտըղը հալտէ, էյլիւն Սէմիբէլինսք վէ Ագմօլինսք վէ Սէմիբօլաթինսք նամ մահալլէրտէ պուլունմագտա տըր:

—

Օպսէրվէր կազէթասընըն ալտըղը մալիւմաթա կէօրէ, Լօնտրատա մուհիպպը փուգարաի էճնէպիյէ ճէմիյէթինին աճիրէն վէրիլէն վէ Օսմանը սէֆիրի Միւզիւրիւս բաշա հազրէթլէրինին թահթը րիյասէթինտէ պուլունան ճիյաֆէթը սէնէվիյէսինտէ պիր վագաաի միւթէէսսիֆէ վուգու պուլմըշ տըր: Շէօյլէ քի, տավէթլիլէր մէյանընտա Ալէմանիա սէֆիրի գօնթ Միւնսթէր իլէ Սըրպիա էլչիսի տախի պուլունուպ, րէիսը ճիյաֆէթ Միւզիւրիւս բաշա' սուֆրատա միւշարէլէյհ գօնթ Միւնսթէրի սաղընա վէ միւսաֆիրլիքինէ իքրամէն Հասան Ֆէհմի բաշա հազրէթլէրինի տէ սօլընա ալտըգտա, Սըրպիա սէֆիրի' սօլ թարաֆ քէնարընա ալընտըղընը պիլայէյան բրօթէսթօ իտէրէք սալօնտան չըգըպ կիթմիշ, վէ իշպու վագաա իւզէրինէ պիր միւքեաթէպէի տիբլօմաթիգըյէ վուգու պուլմըշ տըր:

—

Ալէման ուսուլը ասքէրիյէսինի թէտգիգ իթմէք իւզրէ էլան Պէրլինտէ պուլունան Մարգիզըն' Ալէմանիա իմպէրաթօր վէ իմպէրաթօրիչասընըն հուզուրլարընա գապուլ օլունմուշլար տըր: Ջօգտան պէրու Պէրլինտէ մուգիմ Հիւսէյին Լամի նամընտա պիր Ֆասլըն թէրճէմանլըղը վասըթասըյլա իմպէրաթօր' մէրգումա օն իւչ ֆասըլ իլէ պիր պիր կէօրիւշմիւշ, վէ հէրսինին տէ խալ վէ մահալլը վէլատէթ վէ սաիրէսինի սիւալ իտէրէք, թավր ու միշվարլարը հագգընտա պէյանը մէմնունիյէթ էյլէմիշ տիր:

—

Ալէմանիա պաշ վէքիլի բրէնս Պիզմարգըն 70 եաշընա գատէմ նիհատէ օլաճաղը միւնասէպէթի իլէ իճրա օլունաճագ բասիմէնին թէրթիպինէ մէմուր Պէրլին գօմիթէսի' պու մագսատլէ թօփլանան մէպլաղը (1) գատար օլան մէպլաղը' պաշ վէքիլը միւշարէլէյհէ իհտա իթմէք իւզրէ պիր արազի միւպայաասընա սարֆ ու իսթիմալ իթմէկէ գարար վէրմիշ տիր:

Անճագ պու գարար իւզէրինէ Գարլսրուհէ գօմիթէսի' թօփլանան մէպլաղը չէքմիշ ալմըշ, վէ Վիւրթէմպէրկ գօմիթէսինին տէ պէօյլէ եաբաճաղը սէօյլէնմէքտէ պուլունմըշ տըր:

ՄԷՔԵԱԹԻՊ

ՊԱՐԹԸՆ

Շէհրը մէզքիւր մուխապիրիմիզտէն փէպրուար 28 թարիխլիէ ալտըղըմըզ մէքթուպ տըր:

Պունտան պիր գաչ մահ մուգատտէմ սէքէնէսինտէն պուլունտուղում Պարթըն չէհրի ախալիսինտէն մալիւմաթը սահիհէյի հավի կէօնտէրմիշ օլտուղում մէքթուպ' կազէթէյի միւթէալիա նիզատէ մա մէսէրրէթ կէօրիւլմիւշ տիր:

Մէզքիւր մէքթուպըմտա աչգեար վալը մըլլէթմիզ իչիւն ինթիպահ սուրէթիլէ պիր մալիւմաթ նագշ իտէմէտիկլիմտէն, պազը էսպապը մազիյէյէ մաթուֆէն միւթէէսսիր գալմըշ իտիմ: Ֆագաթ պու քէրրէ վուգուաթը մըլլէթմիզ մաթլուպ ու իգթիզաի միւթէէսսիֆ արզ ու իզհար օլունուր:

Մալիւմը ալիլէրի պուլունտուղու իւզրէ, Պարթըն տա մըլլէթի էրմէնիյան 100–110 նուֆուստան իպարէթ օլտուղու թագտիրտէ, «Էկլէզեայ վէ դպրոցներ» հալը էֆսիւսթիմալլէրի մուճիպը ինթիգադ իքէն, պու քէրրէ տէ պիրա սէպէպ վէ հիչ պիր սու չէքէր ճէրէն օլմատըղը հալտէ, մէքթէպ վէ քիլիսէ գարանլըգ…

սապի սիւպեան մահալլէ վէ տօգագլարտա սէրսէրի գալմըշ վէ էհալի իսէ նամուս վէ ախլագը տինիյէլէրինի զայի իթմիշ, թարիգաթը տինիյէլէրի մաալլագտա օլան պիր միլլէթը նէթիճէ սըգթըրը ալմըշ տըր:

Շու մաճէրալը էսէֆ հալ' աճապա պու հա՞նկը սաէմին հիւսնիւ նիյէթինի ճէլպ իթմէզ, Զիւնքի պիլէճ ագվամը խըրիսթիյանիյէյէ մուգաթտէս օլան մէտ պաշգըն ոլ չէրէֆլի կիւնլէրի թէշնի կէչմէքտէ տիր:

Պու տէրճէյէ տուչըրուլմուշ պիր ճէմիյէթ կէօրիւլմիւշմիւ տիր:

Հէր նէ հալ իսէ, մուճիպը ինֆիալ տաշգա գիյաֆէթ պազը նօգթալարը սէթրու քէթմ իտէրէք, իսթիպրաթը աճիզանէմի արզըմ իտէրիմ:

Մաատէի միւթէէսսիֆէյի սէպէպը գուհուրի չունտան իպարէթ տիր: Շէօյլէ քի, կէչէն օգուստոս իչինտէ Մէքթէպ' պիր սուրէթը միւթէէսսիֆէտէ եանիր հօճանըն մաաշը թամամ վէ կիւնիւ կիւնինէ վէրիլմէմէսի եօզը ու պէհանէսիյլէ պիր գաչ քիշի թարաֆընտան գաբանտը: Օլ արա ազգասէր պիր էֆէնտի' հօճանըն մաաշընը քէնտի պէտէնինտէն թէէտիյէ իթմէք գավլիյլէ մէքթէպին քիւշատընա վէ քաշանընըն թախսիսաթընըն սուրէթը մաթլուպէտէ սէնէտ բաղլ օլունմասընա' վէ Թագ. խարճիւրգ թէշքիլիլէ բաբագ վէ հօճայընըն գամը տաիրէսինտէ վազիֆէի մէմուրէսինիլէ միւքէլլէֆ գըլմաղա, վէ քիլիսէնին պազը թէգ. խինաթընա ահլաք ու թէճրիտ. թինէ սէպէպ օլուպ, աճվալը միլլիյէյի եաշէր ճէրէյան իթտիրմէկէ թէօրիւլմէկի իմալ իթմէմէկի գատէրլէ աքսէթի չաթըշմա թէրէճէլի նիզալայէր վարմըշ իտի:

Պիր գաչ մահ պու վէճհ իլէ էմաքլիմճար օլմագտա իքէն, էվէլ վէ ախէր ինսաամէթլէյա միլլէթ պէյնինտէ նիֆագ ու պիւ. րուտէթին թօխումու օլան պիր գազէթ' տէվլէթ վէ ագլը կիւլմէզ օլան չուգաղը չէնչէ քէնտինտէ վաքթիլէ պուլուն. եէրէն սաաբիւրալըգ կեօրդուչ ման գառ վէ կելիչ ճիհամըն կիւրիւլտիւ իսլահ պաբ վէ միրաս պաղը իճրատնիւղիւ. ճայլէ, տախի լըսէն պա իթթի. մէշքթէմ լէթ թէքիֆիզ իտիլմիշ. գաման պու թարաֆ տէ սինիգ տէ. գուրդ հէսապիյէթըն' իլը թապ, իթթաքի պէլիպ իթիզան. տէզմ կէօնտէրիլտի կէօրիւլմէն, մէճմուալայիս էֆէնտի. տէն չէօճուգըն վաֆթիզի իչիւն

բարագա խիթապէն ուսուլլէրի տաիրէսինտէ պիր բուլոսաբիլէ իտիմէրի: Աթէնապէտա էֆ. ուսուլլէրի իգթիզասընճա քիլիսէ վէ բարագ իւճրէթլէրինի բէշին իսթէտիսինտէն, վէ ազարի մուճամէլէսինտէ կօյնընտա բարա պուլունմատըղընտան, արալարընտա պիր մուարազա տըր պաշլար, վէ էնպիք մուարազատա ինսանիյէթ սըղմայաճաղ սէրէճէտէ հագարէթ կէօրէն մուճարէյէհ Աթէնապէտ էֆէնտի կիւճէնէրէք էրթէսի կիւնիւ մէքթէպին հօճաընը չաղըրըր վէ քէնտիսինին չըգըպ կիթմէսինը իսթէր, վէ հօճա' մէքթէպինի գաբամաղա մէճպուր օլուր:

Պիր մէնկնուրն կէնճլինէ Թաչ թըրտլ ճէրէյանը ապլըգ թըրնա սէպէպ օլան պէօյլէ պիր ասէլին պէնիի ինսան մէշրունըն նէ աէ. րէճէ գապուլ իւ հիլաբիլիր:

Պու գատարըն չէյլէն մէքթէպին գարանմասընա սէպէպ օլան մէրգում աղա' սէվինէրէք, հօթէյ Րում բաբագընա վաֆթիզ այինինի իճրաս իչիւն տավէթ կէօնտէրմիշ տիր: Օլ կիւնտէն պու կիւնէ տէկին գաբալը գալմըշ օլան մէքթէպ բիրագէ. թէն վէ ֆիլիբօթըր ֆագըրհէսինէ զամիճէթէն էհալի սէֆիլէյի պիլ իղֆալ քիլիսէնին տէ գաբանմա. սընա սէպէպ օլան վէ խամինին գազէթի միւթէպէրըլէրինէ գայթ ավիլմաք ճայըզ օլմայան ֆասիտ պիր քէսին չու հարէքէթը քիւսթախանէսի մուճիպը էսէֆ ու քէտէր տէյիլ միտիր:

* *

Պէչէնտէ Էրէկլի գայմագամըղընտան Թահվիլը մէէմուրիյէթլէ չէհրիմիզէ գայմագամ թային պույրուլան րիֆաթլու Ծիւքրի պէյ էֆէնտինին ասարը խայրխահանէսինտէն պագը չէյլէր մուճիպը մէմնունիյէթ, Թիմիզ օլտըղը կիպի, Թանզիֆաթ վէ թաթհիրաթը պէլէտիյէ մաա. րուֆ պուլունտըղը կիպի, եէր եէր միւհիմմէնիմ ինթիզամսըզլըղընտան կէօրէ պիր ինայէթ կէօ. թէրմէսի մուճիպը մէմնունիյէթ տիր: Մումաիլէյհ աքիֆ վէ մէմուրիյէթինի պէր վէճհը տէվլէթը ալիյէ հիւսնի իֆ. ֆա վէ տօղրուլուգլա միւպաշիր պուլունտուղունտան թէրֆիի րիւթ. պէյէ լայըգ, միւսթաֆիտ պիր զաթըն ալիրգամը օլտըղը, վէ պէն. տէկեանը սատըգա թէվլիթըն Ալիյէտէն օլմազըլա, մէշրուտիյէթինէ պիլէճէյի չատըրը օլաճագ, վէ էմսալլէրինէ նիսպէթլէ հիւսնի իսպաթ գաճագ պիր գայմագամ օլտըղը արզ օլըր:

ԳԱԶԷՆՐԻՕԼ

Շէհրը մէզքիւրտէն ալտըղըմըզ գըրմըզը թարաֆըրմըզա կէօնտէրիլէն խուսուսի պիր մէքթուպ տըր:

16/28 փէտր. 1885

Միւէլլիֆ էֆէնտի,

Մահալլի Քաղ. Ժողովանոցըն միւտտէթի Նըրցանիյէսի իսպատէ իթմէմ պուլմաղըյլա, պիր գաչ հաֆթա էվվէլ Գաւառական Ժողով իճթիմա վէ եէնի պիր Քաղ. Ժողով ինթիխապ իթմիշ վէ հէյէթը մէզքիւրէ տախի պիր պուչուգ այտան պէրու մէմուրիյէթինէ տէվամ էթմէքտէ պուլունուպ, մէմուրը աճիզանէմիզ վէ պազը էմարէլէր միւշահէտէ օլընտըղընա կէօրէ, գաւառըմըզըն պազը ճէհաթ Թէրթիպաթ վէ իսլահաթ Թէքլիֆաթընտա իսթիգլալիյէթ մահալլիյէ վէ ֆիլվագը տա, գաւառըմըզ Թէզքիրէթ վէ իսլահէ Թալէպ բայահաթը պէհրիսէ օլմագ միւճէպ օլան Թարաֆըն մէզսուլարը պուլունմագտա կիպի, ալէլ ուսուլ պիր չէյ միւքիւնիւլէս վէ պիր իչ քէօրէպիլիր գէվթաթան միւրէքքէպ օլուպ, գաւառըն հէյէթը մէզքիւրէտէն պի հազըր էյի չէյլէր կէօզէթմէք վազիյէթինտէ պուլունտըղըմ, ահիլլէրի տէ, մին գալըր լիյագաթ միլլէթէ պիր վազիֆէ վէ իտարէ միլլէթ նէզարէթինտէ տէ (Թէմզիլ պուլունուզ հալտէ) նէյին քէսին պիր խըզմէթ իթմիշ օլմագ իւզրէ, անճագ վէ Ֆակիյէ միլլէթ հագգընտա օլան իչտէ արզըմին իշարէթինա իշթէհար օլուր.

Էֆէնտի, պունտան աէրթ ոլ. պէ գատար գաթէճ, Մահալլի Քաղ. Թազէլէ միլլէթ Քեանոնէ, Սըթան. պօլտա աէհաթլը Նամ. տէ Թէ. էվէլ պագը գէզթէ միւթէէս. չիհ էյլէմ միւլլէթի Պաղըրիաչքարթին Նէզ. միւշէլէմ պագը Թահթ էֆէնտի պո. լունուրտա, էլէմէլէր Հալէտէ Ազգային Ժողովոյ մասնաժողով Ղնդ. մէմուրիյէթի էլիմէնտէ մէտհլէրէ մէմուրիյէթլէր, եանի էֆէնտի Աւաշնորդ հալ ու մէվզունէ վէ իթթիֆագը միւզաքէրէ օլուն. լար, վէ Սըրբազան միւշարէլէյհին իսէ Գաւառական գուրբանընտա հիւրմէթ վէ րիայէթ կիւրմէ, Երե. ֆանսիյանը վէ միւշարէլէյհին սօզ վէ հուգուգլար լարը գօպլը օլունմ. լար ռուրէ, միւլքէ եաէլ գա. նուն Ժողովական խաճը գօրանը, Հէմնէիկէ մէզքիւրան օ. Աթէնապէտի պուլունան միւէթ. վէքա… ըն պու. միւսազէրէ. լը Էնթրիգա թօլալարը չէվիրմիշ

ԴԸՋԸԼ ՍԻՀՐՊԱԶ

(31)

ՄՈՒԹԷՐՃԻՄԻ ԱՆՏՈՆ ԱԼԻՔ

Մաղարանըն ըէմինի պէյազ վէ ինճէ գում իլէ տէօշէնմիշ օլտուղը հալտէ ղայէթ գուրագ իտի. վէ էղմինէի գաժիմէտէ քէմէրինտէն չուրայա պուրայա տուշմիւշ օլան գայա բարչալարընտան, սանտալիյէ մագամընտա իսթիֆատէ օլունապիլիր իտի: Նըլան ինինէ պէնզէյէն չու մաղարայա Մարքի սիւրիւմէ սիւրիւմէ կիրիպ, տաղընըգ օլան թաշլարը թօբլայարագ, մաղարանըն աղզընա թըգըտը, վէ եալընըզ հավա իչէյէճէք գատար պիր աչըգլըգ պըրագըպ, գուտուր հէր թարաֆընը թաշլար իլէ գափատը վէ գում իչէրինէ ուզանըպ եըրթըրըմ վէ կիւլէ սէսի խայր էթմէյէճէք տէրէճէտէ իւրիւն պիր ույգույա տալտը. խայլը միւտտէթ ույգուտա գալըպ սօնրա կէօզիւնիւ աչըգտա, գուվվէթի եէրինէ կէլմիշ օլտուղընը վէ տէլիքտէն պագըլըգտա, կիւնէշին սըյըգլըղը էքսիլմէյէ պաշլադըղը ճիհէթլէ, մաղարանըն տիպի զիյասըզ իտի. անճագ եէրիմի սէօրթ սաաթտան պէրու աղըզընա պիր չէյ գօյմամըշ օլտուղը ճիհէթլէ, աճըգմայա պաշլատը. Թէվքիֆ ճէպլէր չէքմէքտէ իտի. Թաշլարըն պիր թարաֆը պըրագ մաղարատան չըգտը. Փիլվագը գարանլըգ պաշլամըշ իտի իսէ տէ, կէօզ ալըշգընլըղը պուլունմազ օլմատըղընտան, էթրաֆը օլտուգճա կէօրիւնմէքտէ վէ ուֆուգտան ճէնուպ պիր մէչէ աղաճլարը պէյազ սինէթ մահիթ ալթըն սօնուգ հալտէ չըգմագտա օլտուղը միւշահէտէ օլունմագտա իտի:

Շու մէնզարէյի կէօրիւպ տէ Ճէնապը Խալիգը քեայինաթըն ալամէթը Րահմանիյէսինէ թէշաքքիւր գըլմայա պաշլայըպ պիր Ֆէրա նամէրէն պուլունմագտա իքէն, իչթէ պու Ֆէրա տախի Մարքի տը Սէն-Մէջան իտի: Զիւնքի պու աղըլըտան հայտուտ, Ճէնապը Հագգըն իսմի չէրիֆինի եալընըզ քիւֆիր իթմէք իւզրէ ագըլընա ալմագտա ճէսարէթ իտէն խապիսլէրտէն իտի:

—Ա՛հ, ամմա զահմէթ չէքէյօրում հա՛ . . . պիր բարչա էքմէք պուլսամ հայաթըմըն պիր սէնէսինի ֆէտա իտէրիմ—տէյու մըրըլտանտը:

Տէվէ տիքէնլէրինէ սարըլա սարըլա էօյլէքտէն աշաղը էնիպ, Թէքրար գայնագըն եագլաշտը, վէ կէօյա ավլըղընը քէօրլէթմէք իչիւն պիրտէն սու իչտիքտէն սօնրա, խայլը մահալտէն չէվինէ տօղրու սապահ օլմայընճա տուրմամագ նիյէթիլէ եօլա րէվան օլտու: Պիր օրմանա տախա կիրիպ, վէ էք եա կէճ պիր օտուն գըրըճը գուլիպէսինէ Թէսատիւֆ իտէպ, պիր բարչա էքմէք սաթըն ալմագ իւմիտիյլէ պիլա Թէրէտտիւտ օրմանըն իչինտէքի խօլա տօղրու եիւրիւտիւ. խայլը միւտտէթ եիւրիւտիւքտէն սօնրա, հէր պիր'գունինի պէքլէմէքտէ իտի: Պիր հիսսը նաքէհանի, Մարքիյէ հէմ եօրղունլուգ նօգսանըյէթ աղըրլըգտան. Շէօյլէ քի, պուլըտուղընը նօգսանըն ատըմ մէսաֆէտէ, պիր տաղանըլմագ սուրէթտէ, հէմ տէ ավլ պիր չէյ իւթիւլտիւրէրէք եէրլէրինէ պուլունտուղունտան նէֆէս քէսիլիր նէֆէս պիր սէս իշիթտի, սօնուն գամը կիւրիւլտիւսիւնէ կէօրէ, պիր եալընըզ պէքլէր չէքէլ:

—Տօ՛ւր. եօգսա քէնտինի էօլմիւշ պիլ—տէյու պաղըրտը:

Իսթիթամէ' վաթ օլունան իչ պին ալթընլըգ գաղանմաղա էհլին ի. թիպ, քէնտիսինի պուլմագա չըգմըշ պիր քիմսէ օլտուղը Մարքինին խաթըրըն կէլիպ:

—Էկէրչի չօգլուգ իսքէր, մահվ օլուռ պիթթիմ. եօգ էյէր եալընըզ իսէ, պէն օնու գօրգութմալըյըմ—տէյի, վէ պէյինտէքի Փարոսագը օլան թապանչասընըն պիրինի չէքմէք, սիւալ չէքէրէք քէնտի թասանճասընըն իսթիմալինէ հազըր կէօրիւնտիւ, քէնտիսի թախի կէօյա թօլտուրուլուգ կիւպի.

—Զէ՛քիլ օրտան, խայտի, եօգսա սէն քէնտինի էօլմիւշ պիլ . . . պիլ . . . իքի . . . չէքի՛լ . . . իւչ տէր տէմէզ պօշալթըրըմ հա՛ . . . —տէյու պաղըրտը Մարքի:

Սէյյահ չէքիլ աղաճըն քիւթիւկիւ արգասընա սիփէրլէնէրէք.

—Ա՛թմա, տուր. սէնին տէ պէն կիպի չէքեամէթլի պիր քիմսէ օլտուղըն անլայօրում . . . պիր պիրիմիզին լիսանընտան անլայանլարտանըզ . . . Ալլահ աշգընա պօշալթմայըզ . . .

Էվվէլա տապանճալընը թօլտուրանըլ նէ պայրութ վէ նէ տէ գուրշուն օլտուղունտան, տապանճայը չէքէմէզ օլտուղը իտի:

Մարքի գօրգուսու տէֆ օլուպ, գայլի բըշգըս թաշը մախտուտըն սօնգա…

—Շէյթանըն հազզը իչիւն, խանըրմայօրում . օ տըր ը . պիզիմ Լաս… գար քէնտիսի տիր . —տէտիքտէ, Լազար տախի մէսսէրրէթլէ գօշտուգտա կէլտի պիր հալ իլէ .

—Էվվէթ, էվվէթ . . . կէչէրիմէ՛ խնտալըմ մը, եօգսա գալտըրտըն մը՛ էմնիյէթ իտէյիմ մի . . . Մարքի՛ սէնինլէ տէյիլ մի ճէվաբ.

—Պէն օլմասամ քի՛մ օլաճագ եա:

—Սէվինձիմտէն քէնտիմի պիլէմէյէճէք հալտէ իմ. ամա տաէմա գայտա մաղ, ինսան ինսանա գավուշուր. պու նէ՛ թէսատիւֆ, պու նէ՛ մէսէրրէթ-ի թէսատիւֆ:

—Աչ գալտըմ պու թէսատիւֆ սէնին իչիւն բէք խայըրլը օլմայաճագտըր էֆէնտիմիզ գարըը սիլահլա տավրանմագ հէ՛:

—Թասալլըմտա մը քի սիզի, Մա՛րքի. պունտան չը՛ք կէչէյի՛մ քի:

—Ինսան ևաշայանագ տէյիլ մի. էքն տէ Փօռտաթանըն իւթէրիւզ իթլիփ մէյէ գայտըրմըշտըն, աֆվ իթ, ամ:

—Սիզին ինայէթքեար պիր զաթ օլտուղունուզ պիլիրիմ. միւսաաատէ պուլուրսագ պէնիմ կէօնիւլ քէօնիւլ…

—Հէր չէյէ միւսաատէ իտէրիմ. Ֆագաթ պիրազ տամլա սէօյլէ. էվվէլա էմրէտ, աշիգ իյօրունտան քէտիքէ պիր չէյի՛ն վա՛ր մը. սէօյլէ:

—Շիւպհէ՛ մի վար. հէմ եէյէճէք, հէմ իչէճէք. նէ քի իսթէրսին պէն իտէ՛ մէմ րիզ:

—Էվի՛նէ մի. էվի՛ն տէ մի վա՛ր:

—Էվվէթ, եագընըզ քէնտիմ իչիւն պիր էվիմ վար. պուն րէմզի մի օլ. աքլըն սայասընըն պէրէ էմլէկի իգամէթ իթմէգթէյիմ:

—Խօնիվէ՛ թէւէ պագալըմ. պիրազ տավրանալըմ, եօգսա պայըլաճաղըմ:

—Էվիմ չուրատա, չարըգ կէլինիզ:

Լազար էօնէ կէչիպ գօրուլա կիրտի, վէ պէլ տօղրու գարանլըգ խաճըգալ քէրէհսիզ, իւսթ իւսթէ գոնմուշ թօլլարտան եավաշ եավաշ գապարըլարը վէ սազ իլէ էօրթիւլմիւշ օլան պիր նէվի գալիպէ գարշուսընա գատար էֆէնտիսինի կէօթիւրտիւ. քիւլիպէ էօնինտէ, [illegible] Մէջան արգատաշըն իչէրի կիրտիքտէ չագըրտը չաղըր, գուրուն պիր չէր [illegible] պարչալը եագար:

օլտուղընը տախի միլլէթին մէնֆաաթը. Նամընա խօշ կէօրիւպ, հիչ պիր իթիրազ վէ տաւա իթմէտիքտէն գաթի նազար, նէթիճէսինտէն իսթիֆատէ իտիլմէք իւզէրէ սիւքիւթ վէ հաթթա մուին տախի պուլունուրլար, վէ օլ վէճհ իլէ Գայսէրիյէ Առաջնորդլուղ մէսէլէսի հալլ իտիլմիշ, եախօտ (մէզքիւր թէշէպպիւսաթէ պուլունան զէվաթըն էֆքեար վէ թասվիրլէրինճէ) էմրը թէրագգըյա մանի օլան զաթ, եանի Սըրբազանը միւշարէլէյհին իշտէն չէքիլմէսի իլէ հէր իշ եօլունա կիրմի գաննընտա պուլընուրլար.

Գու սըրատա, իշլէրին մէսուլիյէթի Թապիաթը մասլահաթ խաւըն ժողովըն իւզէրինտէ գալըպ, Պատրիարքարանըն գարարը աճքեամընճա, քէնտիսինի ասըլ կիպի մէմուրիյէթ իճրա իտէճէք պիր Առաջնորդ վէքիլի ինթիխապ իթմէք վազիֆէսիյլէ միւքէլլէֆ կէօրտիւքտէ, պիր վագըթ եօլչիւպ պիշտիքտէն սօնրա, էվվէլ էմրտէ Սանտալճեան Գեր. Ստեփան Եպիսկոպոս վէ միւշարէլէյհին իսթիֆասը իւզէրինէ Ճերմակեան Գեր. Մեսրովպ Ծ. վարդապետ ինթիխապ օլունմըշ, վէ մումաիլէյհ քէնտիլէրինէ թագտիմ օլունան մէմուրիյէթի գապուլ իթմիշ իսէ տէ, մագամընը թէշրիֆ պույուրմամըշ. Սանտալճեան Սրբազանըն գապուլ իթմէմէսի, վէ Ճերմակեանըն գապուլ իտուպ տէ կէլմէմէսի, եախօտ կէթիրիլմէմէսի եապապ վէ վէսաիթինի պազը ինթիխաթա րիայէթէն զիքր իթմէյէլիմ, եալընըզ քի, պէօյլէլիքլէ իքի սէնէ գատար վագըթ միւրուր իթթիքտէն եախօտ իթթիրիլտիքտէն սօնրա, պիր տէ Նակէհան իշլէր պոզուլտու պիր սուրէթ քէսպ իտմէ... եանի Պատրիարքարան քէնտի գարարը սապըգընը տօլայըսիլէ կէրի ալարագ, Գայսէրիյէնին ասըլ Առաջնորդը քէնտիլէրի իտտուկինտէն պահս առնմայա, պիր վագըթտան պէրու ... գալմըշ օլան ինանը իտարէյի էնէ զիյրը տէսթլէրինէ ալմալարը, հազրէթի Ներսէս Սրբազան Թարաֆլարընտան Եղիա Եպիսկոպոս էմր վէ պիր վագըթ սօնրա, Գեր. Ճերմակեան հազըրընտա պուրատան վագը օլան պիր իսթիգանա էճպապէն, մումաիլէյհին արթըգ հէլէմէյէճէկի ճիհէթլէ, ... պիր վէքիլ ինթիխապըն լիւզումի, վէ պունըն իչին Աբրահամեան Արժ. Եանիսը վարդապետ միւնասիպ օլաճագընտան, մումաիլէյհին ինթիխապ իթտիրիլմէսի եինէ միւթէվէֆա միւշարէլէյհ Թարաֆլարընտան Եղիա Եպիսկոպոս էմր ու թավսիյէ օլունմասը իւզէրինէ, վարդապետը մումաիլէյհ տախի ... վէ ... Եղիա Եպիսկոպոսըն ... Թահթընտա օլարագ, վէքիլ ինթիխապ օլունտը, վէ իշլէր տէ եինէ աճվալը ... իրճա իտիլմիշ, եախօտ տահա տօղըուսու մագ... պիր տէրէճէ հասըլ վէ Եղիա Սրբազանըն ալլի նէթիճէսի օլարագ, ... իքի գարու... պիրինէ մուվագգաթէն օլան ... վէ եախօտ տահա վազիհի պիրէր գա... օլտը, լաքին աճվալը միլլէթ նէ՞ օլտը, իշլէր եօլունա կիրտի՞ մի, անը տա վուգուաթ եախօտ հալ պէյան իթմին.

Եղիա Սրբազանըն ալէյհինտէ պուլունանլար եախօտ միւշարէլէյհին ... խօշնուտ օլամայանլար, «Եղիա Եպիսկոպոս Առաջնորդլըղըն եալընըզ իսմ ու իւնվանըյլա ... իտտու, մագամը մէզքիւրէ ... վէզաիֆտէն վէ անըն իֆասընտան պէ...էր վէ օլա պիլէ իֆայա իգթիտարը վէ լիյագաթը եօգ տըր, ... միւշարէլէյհին մէմուրիյէթի էյինտէն ալընմա...ը, ... պիր կէօնէ Թարագգըյաթը միլլէթ գաթան մէմուրիյէթնամայի տէքրարը եախօտ եօլլէ տիմէք իսթէրլէր.

Հազիզաթէն տէ միւշարէլէյհ խալիս վէ սաֆին պիր բուհանի օլտըղըյլա պէրապէր, եօթէտէն պէրու քէնտինէ կէլէն պիր իշի նիզամըն տիտ օլտըղը մէճլիսէ կէօնտէրիպ, սաքինճէ վագը օլաճագ գարարլարընա մունթազըր վէ անլէրի (Նիզամա մուղայիր կէօրմէտիքճէ) պիլա իթիրազ գապուլ վէ իճրա էյլէմէսինէ տիգգաթ իտիլտիքտէ, տաղտաղաի տիւնեավիյէտէն ուզագ օլարագ, մաշվի պիր եօմրէ ալըշմըշ օլտըղը, վէ չու սիննի չէյխուխէթինտէ իսէ, մատտի սուրէթտէ պիր իշկիւզարլըգ կէօսթէրէմիյէճէյի վէ իշ պաշընտա մէյտուլ պուլունմագտան գիյատէ միւհթաճը բահաթ պուլունտըղը թէսլիմ իտիլմէլի վէ իտիլմէքտէ տիր.

Վէքիլ Հայր Սուրբըն ալէյհինտէ պուլունանլար եախօտ մումաիլէյհին իտարէ վէ մէսլէքինտէն նախօշնուտ օլանլարա կէլինտիքտէ, մումաիլէյհին հատտը զաթընտա իշլէմէք արզու վէ հէվվէսի վար իտուկինի թէսլիմ իթտիքլէրիյլէ պէրապէր, մումաիլէյհտէ Առաջնորդ վէ եա բէիսի միլլէթ օլան զաթտա պիհազգըն մէրքիւզ օլմասը լազըմ օլան խասայըլ վէ էզճիւմլէ պիթարաֆլըգ, միւլայէմէթ, հիլմիյէթ, իսթիգամէթ վէ իտարէ տիւմէնինի միւվազէնէսինտէ Թումթաքիլէճէք նիզամբէրվէրլիք օլմաըլընը տախի պէրապէրինճէ վէ մաէլ իթիրազ պէյան, վէ մամաֆիհի Եղիա Եպիսկոպոսըն հէր չէյի մէճլիսլէրտէն կէօզէթմէսինին թամմ զըտտը օլարագ, մումաիլէյհ տէ հէր իշին քէնտի բէյ վէ միւրատընա մուվաֆըգ ճէրէյանընը արզու իտէրէք, իշլէրի չօգ քէրրէ մէճլիսլէրէ հիչ կէթիրմէյիպ, քէնտի բէյը խօտը իլէ թէրթիպ վէ իճրա իտէր, վէ չայէտ մէճլիսէ կէթիրսէ, օ տա քէնտի բէյինի գապուլ իթտիրմէք իչին օլուպ, վէլ հասըլ տէյլի սաճման..., իլա պիր մէմուրը միւսթէքիլտա օլտըղընտան, մումաիլէյհին իտարէսի իլէ տէ, Գայսէրիյէմիզճէ միւնթաճ պուլունուլան Թարագգըյաթը միլլիյէմիզին հուսուլէնտէն գիյատէ աքսի նէթիճէյի միւնթիճ օլմասը իթիգատ վէ զիւիւմինտէ պուլունուրլար, քի ֆիքիրլէրի տա իշլէրի իսթէտիյի Թարզտա վէ չօգ քէրրէ միլլէթին մէնֆաաթը մատտիյէ վէ մանէվիյէսինէ մուղայիր օլարագ Թային իթմէսինէ վէ եախօտ իթտիրմէսինէ, եանի (իչինէ վէ մէրամընա ... կէօրէ) կէաշ Թաղ. ժողովա ասա պիր մէսէլէյի Ընդհ. ժողովա, կրօն. ժողովա աիտ պիր մէսէլէյի Թաղ. ժողովա վէ Ընդհ. վէ Թաղ. ժողովլարա վէ հաթթա կեդր. Տնտես. խորհուրդընա այիտ խուսուսաթը միլլիէնին, եա բասթ կէլէ պիր ճէմիյէթ իլէ վէ եա պիր ատէմին բէյի իլէ հալլէքէթ իտէն մուվագգաթ պիր Թաղ. խորհուրդ վասէթասըյլա գարար վէրտիրտիյինէ, վէ միլլէթին իսթիգպալը անէսի օլան մէքթէպ վէ մէարիֆ մէսէլէսինէ պիւթիւն միւճաւտիյէ վէ մանէն վէ մատտէթէն էհէմմիյէթ վէրիպ, խաճէկեան վէ մէքթէպ միւտիրիյէթինի թէշվիգ իլէ ճէսարէթլէնտիրմէք վէ պու պապտէ հասպէլ իճապ իտարէի մէքթէպի թէհտիտ իտէն հալաթա գարշը կէօյիւս վէրիպ եէտիշտէ պուլունան գուվվէթ վէ իգթիտարըն թէսիրիյլէ իտարէի մէքթէպի հիմայէ վէ խալէլտէն վիգայէ իտէճէք եէրտէ, աքսի օլարագ, մէքթէպլէրին գաքութընտան իչէրի այագ պասմամըգտան գաթի նազար, իտարէնին Թար... մարընա սօուգ գան իլէ աքիրճէ օլմասընա, վէ գանունէն էհքթիկէրինտէն գաթան այըրլմալարը, իքիսինին պիր վէ անը վագըթտա պէրապէրճէ Գաւառ. ժողովա կէթիրիլմէսի իզթիզա իտէն իքի ինթիխապաթըն, նէ նիյէթէ մէպնի իսէ, պիրինին կէթիրիլիպ, տիկէրինին կէթիրիլմէմէսինէ, վէ իւչ պէչ կիւն սօնրա, կրօն. ժողովըն Եկեղեցիճէ պիր Թէրթիպաթըն միզգայէսինէ տաիր օլան գարարընը գապուլ իթմէյիպ իճրասըզ պրագմագ իւզրէ, միւտաէթիլէրինին միւնգազիյէ օլմուշ վէ պինայէրին գարարլարընը հիւքմսիւզ. վէ թօհաֆ տէյի՞լ մի, նախագահսըզ, եանի քէնտիսի հազըր օլմայըղը հալտէ ինիգատ վէ իճթիմալարընը զայըլ նըզամի վէ նամէշրու օլտուղը մագամընը թէհտիտ վէ թէքտիրտէ վագը օլան ազամէթիյլէ, վէրմիշ վէ ֆուրսաթը կէլտիքճէ վէրմէքտէ օլտուղը նըզամըշնա վէ նիզամբէրվէրլիք իպրէթինէ, վէ նէրէլէրին մէպուսը նոգսան օլտուղընա տայիր ուսուլէն Գաւառ. ժողով դիւանըյլա պիլմուխապէրէ վէ Թաղ. ժողով իլէ պիլիսթիշարէ օլ վէճհ իլէ լազըմ կէլէն մահալլաթա ինթիխապ Թալիմաթը իթա օլունաճագ իքէն, քիմսէ իլէ իսթիշարէ իթմէքսիզ վէ քիմսէտէն մալիւմաթ ալմագսըզ, զաննը օլընտըղընա կէօրէ իսթէտիյի տօլապլարը չէվիրէպիլմէք գասըտըյլա խասսէթէն ինթիխապ մէմուրը սէվգ վէ Նամզէտլէր իրաէսիյլէ հուրրիյէթը ինթիխապը Թէէսիր ալթընա ալտըրմասընա վէ խաթիշարէսիզ ինթիխապ Նէթիճէսի օլարագ վագը օլան խաթա վէ րէզալէթին ճիւմլէնին Թէէսիւֆինի պատի օլմասընա, վէ աւմումուն հիւմնիւ Թէվէճճիւհինէ մազհար վէ բէյ տէր բէյ քէսպի գուվվէթ վէ վիւսաթ իթմէսի լապիտ օլան ֆուգարա խտարէսի ալէյհինտէ պուլունուշլարընա, վէլ հասըլ ֆըրսաթ օլտուգճա պիլտիրիլիճէք օլան վէ սայըր հէր տայիր վէ չիւպհէտէ վէ հէլէ նէֆսի չէհիրին Թազականըզլարընտա ալտըղընա հիւքմ իտէն տէսաօթլուղա վէ նըզամըն զայըլ քէյֆի մուամէլաթա վէ պունլարըն մէնինէ միւզթէտիր օլմատըղընա խաթոն կէօրմէտիյինէ վէ խաթօն կէօրմէք իսթէմէտիյինէ վէ զայըլհիւմէ վէ զայըլհիւմէ տըգգաթ օլունտուղը հալտէ, մումաիլէյհին Սահմանադրական պիր մէմուր օլամայաճաղը վէ նախօշնուտլարըն հազզը Թէսլիմ իտիլմէսի տէրքեար, անճագ, աճիզլէրինին ... մագսատ վէ միւրատը խուսուսիյէթտէն վէ անլէրին Թաֆսիլաթընտան պահս իթմէք օլմատըղընտան, գարայալըմ չիմտիլիք չու բարէնթագիսի վէ սաատա ավտէթ իտէլիմ:

(Տէվ.)

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑՄՈՒՆՔ

Բաթրիք գայմագամը Թարաֆընտան բայիթախթ քարըզիշլէրինէ կէօնտէրիլէն չըրքիւլէրական տըր.

Գերապատիւ Եղբայր ի Քրիստոս,

Կը յիշեն ապաքէն Թաղիդ բարեպաշտ ժողովուրդք իւրեանց մի բարի և գովելի սովորոյթն. որով ամեն տարի Ս. Զատկի տօնին առթիւ Ջնտանի մէջ և այլ բանտերու խորերն յընդերկար բանտարկութիւն դատապարտեալ անոք և անտէրունչ ազգայիններն իւրեանց դրամական նպաստիւք կը մխիթարեն, յիշելով մեր Երկնաւոր Վարդապետին Յիսուսի Քրիստոսի Տեառն մերոյ ի գթութիւն և ի մարդասիրութիւն հրաւիրող այն խօսքը թէ «հիւանդ էի և տեսէք զիս, ի բանտի էի և եկիք առ իս».

Այո՛, չեն մոռնար թէ իւրեանց համարին եղբարքն են որք բանտերու նսեմաստեր և անարեւ խորերը տարիներով կեանք կանցընեն զուրկ ի հանապազօրեայ մխիթարութենէ Սուրբ կրօնից և հեռի յընտանեաց, յորդւոց, յազգականաց և ի բարեկամաց: Այսօրինակ բանտարկեալ անձանց, որոց՝ քրիստոնեայ օտարազգիք առաւել հոգ և խնամ կը տանին մարդասիրաբար. Նոցա անմոռանալի և Թշուառ վիճակն ամեն ազգայնոց գթութեան և կարեկցութեան արժանի է արդարեւ.

Արդ՝ սոյն բազմամեայ բարեպաշտական սովորութիւնը Թաղիդ ժողովրդեան յիշեցնելու համար կը յանձնարարեմք Ձեր Սիրելութեան որ յառնէի Սուրբ Եկեղեցւոյդ յորդորէք սիրով Յիսուսի զսիրելի ժողովուրդդ որ եղբայրսիրութեան, մանաւանդ մարդասիրութեան ոգւով հաճին իւրեանց զուարթառատ նուէրները շնորհել ի մխիթարութիւն նոյն բանտարկեալ ազգայնոց, գիտնալով որ երբ յանուն եղբայրսիրութեան և մարդասիրութեան կարեկից և գթոտ սրտիւ այսպիսեաց գէթ դուզնաքեայ մխիթարութիւն մը մատուցանեն անշուշտ փրկիչն աշխարհի Յիսուս Քրիստոս պիտի ըսէ այնպիսի գթած և ողորմածասէր ազգայնոց թէ «որովհետեւ արարէք միում ի փոքրկանցս յայսցանէ, ինձ արարէք»:

Հարկ կը համարիմք յաւելուլ և զայս Ձեր Սիրելութեան թէ՝ Թաղիդ Ս. Եկեղեցւոյ մէջ յառաջիկայ կիւրակէ օրէն սկսեալ կիւրակէ և տօնական օրեր ամեն ժամերգութեանց՝ մանաւոր ծանուցմամբ պնակի շրջաբերութիւն ընել տալով՝ արդիւնքը հասցնէք առ մեզ մինչ ցՄեծ չաբաթ աւուրն:

Մնամք Աղօթարար
ՊԱՏՐԻԱՐՔԱԿԱՆ ՏԵՂԱՊԱՀ
Գեւորգ Ծ. վ. Բ...եան
Կ. Պոլիս 12 մարտ 1885

***

Բոյթախթըն Թաղ. խորհուրդներըննա կէօնտէրիլէն չըրքիւլէրական տըր.

Մեծ. Ատենապետ Էֆէնտի
Թաղական խորհրդոյ,

Ինչպէս յայտնի է, Ռուսիկանութեան պաշտօնատունն նախորդ տարւոյ Ապրիլ ամսէն ի վեր ձեռնարկած է մայրաքաղաքիս մէջ պատահած ծննդոց և վախճանմանց վիճակագրութեանը, և մուխթարներէ կը պահանջէ ամսէ ամիս ուղղակի Ռուսիկանութեան մատուցանել իւրաքանչիւր Թաղի ծննդոց և վախճանմանց ցուցակները. Հետեւապէս մայրաքաղաքիս Թաղ. խորհուրդներէն ոմանք դիմելով Ազգ. Վարչութեան այս մասին հրահանգ խնդրած, ինչպէս նաեւ կայսերական կառավարութեան կողմէ յանձնարարութիւններ եղած էին Պատրիարքարանիս, որ սոյն խնդրոյն վրայ Բ. Դրան հետ բանակցութիւններ ունեցած էր:

Ազգ. Վարչութեան Քաղ. ժողովը ուշադրութեան առաւ այս անգամ սոյն բանակցութեանց արդիւնքն և նկատելով որ անհրաժեշտ էր կայսերական կառավարութեան սոյն պահանջումը գոհացնել կանոնաւորապէս, նկատելով որ սոյն օրինակ պարագայի մը առջեւ և վարչական նախորդ տնօրինութեամբ Թէև մայրաքաղաքիս Թաղ. խորհրդոց յանձնարարուած էր ծննդոց, վախճանմանց և ամուսնութեանց ցուցակներն ամեն ամսամերջ յուղարկել ի Պատրիարքարանս, կառավարութեան հաղորդուելու համար, սակայն սոյն տնօրինութեան գործադրութիւնը ինչ ինչ դժուարութեանց հանդիպած էր, նկատելով որ ծննդոց և վախճանմանց արձանագրութիւնք ըստ Սահմանադրութեան Մայրաքաղաքիս եկեղեցեաց Թաղ. խորհրդոց իրաւասութեան և պաշպանութեան ներքև գտնուելուն մուխթարք ձեռնհաս չեն՝ առանց այդ պաշտօնական և վաւերական աղբիւրին դիմելու՝ հայթայթել ինքն ինքնին Ռուսիկանութեան պահանջած վիճակագրութիւնն գործին բնութեան պահանջած բոլոր ճշդութեամբ, և նկատելով որ Ռուսիկանութեան պահանջմանց առջև տեղ տեղ սխալ էին ձեռի ցուցակներ յանձնուիլ մուխթարաց կողմէ, գործնական և բանաւոր կարգադրութիւն մ'ընելու պէտքն զգաց, և պատշաճ դատեց որ Մայրաքաղաքիս համայն Թաղ. խորհուրդք ամսէ ամիս իրենց Թաղի մէջ տեղի ունեցած ծննդոց և վախճանմանց ցուցակներն պատրաստեն խնամով. Թաւրքերէն լեզուով և կրկին օրինակաւ, և այդ ցանկերն թէ Թաղ. խորհրդոց և թէ նոյն իսկ մուխթարաց յատուկ պաշտօնական կնքով վաւերելէ յետոյ՝ մի օրինակն Ռուսիկանութեան և միւսն Պատրիարքարանի հաղորդեն յարձանագրութիւն. իսկ այն ցուցակներն, որ մուխթարաց կնքոյն հետ չեն կրեր նաև Թաղ. խորհրդոյ պաշտօնական կնիքն, անվաւեր համարուին:

Արդ. Քաղ. ժողովոյ սոյն կարգադրութիւնն՝ որ Բ. Դրան պիտի յայտագրուի ի գիտութիւն, այսու շրջաբերական գրութեամբ՝ ինչպէս միւս Թաղ. խորհրդոց՝ նոյնպէս և Պատ. խորհրդոյդ ծանուցանելով՝ կը յանձնարարեմք որ հաճիք ըստ այնմ պահանջուած ցուցակներն յուղարկել անվրէպ Ռուսիկանութեան և Պատրիարքարանիս, և աւելորդ չեմք համարիր յայտնել միանգամայն թէ այն Թաղ. խորհուրդք՝ որոց գործածած պաշտօնական կնիքներն լոկ Հայերէն լեզուով փորագրեալ են, կը պարտաւորին այս առթիւ նոր կնիք մը փորագրել տալ Հայերէն և Թուրքերէն լեզուներով և յետ այսուհետեւ զայն գործածել՝ ջնջելով հինն:

Մնամք Աղօթարար
ՊԱՏՐԻԱՐՔԱԿԱՆ ՏԵՂԱՊԱՀ
(Կնիք)

12 մարտ 1885
Կ. Պոլիս

***

Ազգային Վարչութեան կրօն. ժողովս Շիշլիի գերեզմանատան կարգադիր Յանձնախմբի մէկ պաշտօնագրէն տեղեկանալով թէ տակաւին կան ազգայինք, որք չեն փութար դիմել Յանձնախմբին և ըստ օրինի ճշդել իւրեանց թաղերուն սահմաններն, յանձնարարեց ինձ որ ի ձեռն քարոզչաց Ս. եկեղեցեաց որ ի Մայրաքաղաքիս, և ի բացակայութեան նոցին Աւագերիցանց յորդոր կարդալ առ համայն Ազգայինս որ փութան դիմել այն Յանձնախմբին և իւրեանց ննջեցելոց թաղերը ճշդել ըստ օրինի, հարկ չթողլով Յանձնախմբին հակառակ պարագայի մէջ օրինաց համաձայն կարգադրելու, վասն զի Յանձնախումբն թէև ուրիշ ստիպողական ծախուց առջև նիւթապէս անձուկ վիճակի մէջ գտնուած, սակայն արտասովոր ճգամբ յաջողած է բարեդէպ միջոց մը ձեռք բերել և սկսիլ նոյն գերեզմանատան մէջ ծառեր տնկելու, որոնք պիտի դասակարգուին ըստ վաւերացեալ յատակագծի Ազգային կեդր. Վարչութեան:

Արդ՝ որովհետև Յանձնախումբըն այլ ևս չկրնար սպասել, ըստ որում ծառ տնկելու եղանակն անցնելու վրայ է, կը յորդորեմ զհամայն ազգայինս, առ ի կատարումն հրաւէրի նոյն պատուարժան Յանձնախմբի ի պատիւ Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ և ի պարծանս Ազգի:

Մնամք Աղօթարար
ՊԱՏՐԻԱՐՔԱԿԱՆ ՏԵՂԱՊԱՀ

14 Մարտ 1885 (Կնիք)
Կ. Պոլիս

ԽԻԶԱՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐԱՑ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Առ Պատ. Խմբագրութիւն Թերճիւմանը էֆքեար ազգօգուտ լրագրոյ.

Անցեալ շաբթու հասարակութեան մէջ տարածայնուած լինելով թէ՝ ամսոյս 9 ի շաբաթ գիշեր ի Վէֆնէճիլէր տրուելիք Թատերական ներկայացումը «թէ և Ընկերութեան շահուն յատկացեալ է, բայց ինչ ինչ նկատմամբ Ընկերութեան անունը չէ նշանակուած ազդարարութեանց և նամակներու մէջ», Գործ. ժողովս այս գայթակղական տարածայնութեան պատճառաւ նոյն շաբաթ օրը առ Պատ. Խմբագրութիւնդ պաշտօնական ազդ. մը յղեց որով կը յայտնէր ազգայնոց կը ծանուցանէր թէ՝ Ընկերութիւնս ո՛չ ձեռնարկած է այդպիսի ներկայացման մը և ո՛չ ալ որ և է մասնակցութիւն ունի անոր մէջ, նա մանաւանդ որ Գործ. ժողովս զբաղած է յանուն և ի նպաստ Ընկերութեան նուագահանդէս մը կարգադրելու հզօր աջակցութեամբ բարձրաստիճան ազգայնոց որք իրենց հաւանութիւնն արդէն իսկ շնորհած են:

Գործ. ժողովս զարմանօք տեսնելով որ Պատ. Խմբագրութիւնդ վերոյիշեալ պաշտօնական ազդարարութեան հրատարակութիւնն չէ ըրած, անշուշտ այս մասին բանաւոր պատճառ մը ունեցած ըլլալու է որ Գործ. ժողովոյս անծանօթ է, ուստի կուգայ խնդրել որ Պատ. Խմբագրութիւնդ բարեհաճի բացատրել մեզ այս գանցառութեան շարժառիթը, և կացուցանել զմեզ շնորհապարտ:

Մնամք յարգանօք ի դիմաց
Գործ. ժողովոյ,

Ատենադպիր Ատենապետ
Մ. Կէ...եան Յ. Մ. Մել...եան

1885 մարտ 13

Թերճ. Էֆքեար.— Խիզան Ուսումնասիրաց Ընկերութիւնըն Գործ. ժողովը Թարաֆընտան կէչէն ճումաա կիւնիւ մաթպաամըզա կէօնտէրիլէն իլան՝ տիւտիւրիլիպ կազէթայա տա գօնմագ իւզրէ իքէն, մէզքիւր Ընկերութիւնըն մաարիֆ ազալարընտան պիրի՝ ալէլաճէլէ կէլիպ, իլանը մէզքիւրըն նէշր օլունմասընա հաճէթ գալմատըղընը պիլտիրտի, տէրճինտէն սարֆը նազար օլունտասընը բէճա իթտիւքտէ, պիզ տախի մումաիլէյհի մարուֆիյէթինէ մէպնի Գործ. ժողով Թարաֆընտան կէլմիշ գաննըյլա, իլանը մէզքիւրը նէշր իթմէմիշ օլտուղըմըզը իզահաթ մագամընտա պէյան իտէրիզ:

ԹԷՎՃԻՀԱԹ

Էտիրնէ վիլայէթինտէ Օսֆուլը գազասը գայմագամլըղը՝ Միրէֆթէ գայմագամը սապըգ Իպրահիմ Ադըֆ էֆէնտիյէ,

Վիլայէթը մէզքիւրէտէ քեաին Միրէֆթէ գազասը գայմագամլըղը՝ Միտիլէ գայմագամը սապըգ Խալիլ Հագգը էֆէնտիյէ,

Վիլայէթը մէզքիւրէտէ քեային Միտիլէ գազասը գայմագամլըղը՝ Եէնիճէի Գարա Սու գայմագամը եսպագ Վէլիէտտին էֆէնտիյէ թէվճիհ պույուրըլմըշտըր:

ՄԻՒԹԷՖԵՐՐԻԳԱ

Տիրէի ղալթիյէ ամըլյասընտան պինպաշը Սալիմ պէյին էօհտէսինէ պու քէրրէ գայմագամլըգ րիւթպէսի թէվճիհ պույուրըլմըշ տըր:

—

Բուսիա տէվլէթինին Իզմիր գօնսօլօս վէքիլլիկինէ Թաեին գըլընան Մ. Սէրժ Լէրմութօֆ՝ պու քէրրէ Իզմիրէ մուվասէլէթ էյլէմիշ տիր:

—

Խասմա օլտըղը կէչէն կիւն եաղմըրըըմըզ Սըհհիյէ Նէզարէթի միւֆէթթիշի ումումիսի Պարթօլէթթի էֆէնտի քէսպը իֆագաթ իթմիշ տիր:

—

Մէքլէմպուրկ կրանտիւգասընըն պիրատէրի կրանտիւգ Բօլ՝ զէվճէսիյլէ պէրապէր Դահիրէյէ մուվասէլէթ իտուպ, միւշարէլէյհիմայէ իքրամէն հէմ Խըտիվ Թարաֆընտան Ալէտին սէրայընտա վէ հէմ տէ Ալէմանիա ժէնէրալ գօնսօլօսը Մ. Տէրէնթալ Թարաֆընտան գօնսօլօսխանէտէ պիրէր պէօյիւք զիյաֆէթ քէշիտէ օլունմուշ տըր:

—

Նօվօսթի կազէթասընըն Մակեդոնիատան ալտըղը պիր թէլէկրաֆա նազարէն, Մակեդոնիատա հալէա գարըշըգլըգ պէրտէվամ օլուպ իլք պահարտա ումումի պիր գըյամ ինթիզար օլունըյօր իմիշ:

—

Էվգաֆը Հիմայուն վարիտաթը ուսումնասիրէ իտարէսինտէն.

Տեվարը պէլէտիրէճէ Էվլաք վէրկիսի հագգունտա ճարի օլան գաթտէյէ Թէվֆիգէն Էվգաֆը Հիմայունտան մազպութ Էվգաֆը շէրիֆէ մուսագգաֆաթ իճարաթը միւթէրաքիւմէսի տախի այրնմատգաճ ինչաաթ վէ թամիրաթ միսիլլիւ մուամէլաթա միսաատէ կէսթէրիմէմէսի՝ պա իրատէի ալիյէ ուսուլ իթթիխազ գէրլնտրզընտան, ճանիպը խազինէտէն տէվարը պէլէտիրէյէ պիրէր մէմուր թաէին գէրլնմրշորը։ Կէրէք հինը ֆէրազ վէ ինիգալտա վէ կէրէք թամիր վէ ինշաաթտա իճարաթը միւթէրաքիւմէ քէմաքէան նագտ ագչէ օյարագ թահսիլ գէրլնաճագ տրը։ Ֆագաթ Էվգաֆը մազպութէ մուսագգաֆաթ իճարաթը միւճմէճէլէսինտէն 99 սէնէի մալիյէսի զայէթինէ գատար թէրաքիւմ իտէն մրգտար տօղրուտան տօղրույա կէթիրիպ խազինէյէ թէսլիմ իտէնլէրտէն պիր ըուպը խազինէի Էվգաֆա մախսուս գալէմինճէ մուսատտագ սուրէթ վէ գօչան գապուլ օլունուպ, մատտաը նագտ ագչէ ալընճագ տրը։ Չու գատար քի, պու միսասատէնին մուգատէմա ճապիլէր թարաֆընտան թահսիլ օլունուպ տա անլեր զիմմէթինէ գալմշ օլան իճարաթա չումուլի օյամայը, հէր հայտէ նագտէն թահսիլ իտիլէճէկի կիպի, մէմուրլարա 100տէ 3 հիսապը իլէ վերիլէճէք ախտաթ ճապիլէրին վէգաբի վէ ըուսում վէ թայինաթընտան թէվգիֆի վէ մահսուպ իտիլէճէք տիր։ Էվգաֆը մազպութէ չիֆիլիքեաթ իճարաթընա կէմինճէ, 1301 սէնէի մալիյէսի աղօսթօս զայէթինէ գատար զիմմէթինի թէէտիյէ իտէճէք